

Մուրբ Ծնունդ և Աստուածայայտնութիւն

Amasia, 1659 - Parchemin et papier, 292 f., 14,5 × 10 cm
Donation Smith-Lesouëf - BNF, Manuscrits orientaux, Smith-Lesouëf 253, f. 3 v°-5

Fête de la Sainte Nativité et de la Théophanie

*« Les chœurs des Anges étaient descendus dans la grotte,
et Te servaient en Ta sainte Nativité;
Ils avisaient les bergers et leur annonçaient la Bonne Nouvelle
Ils chantaient : « Gloire au plus haut des cieux ! »*

[Nersès Chenorhali, « Jésus, Fils Unique du Père », Collection « Sources chrétiennes » n°203]

Hymnes et lectures propres à la liturgie pour la fête de la Nativité

HYMNE : « Mon âme magnifie le Seigneur ; Et mon âme exulte en Dieu mon Sauveur ; Sainte Mère de Dieu, nous te glorifions ; Les chérubins annoncent la Bonne Nouvelle, la naissance du Sauveur née de la Sainte Vierge. Gloire au Père, au Fils et au Saint-Esprit. Acclamons le Sauveur parce-que Dieu Souverain est en Lui. »

«Մեծացուցէ անձն իմ զՏէր, եւ ցնծասցէ հոգի իմ Աստուծով փրկչաւ իմով:»

Lorsque le diacre élève le Saint Évangile en faisant le tour de l'autel, on chante l'hymne du *Trisagion* (ce terme signifie : 3 fois saint)

« Dieu saint, saint et fort, saint et immortel, qui est né et s'est manifesté, aie pitié de nous. » (3 fois)

« Sourp Asdvadz, sourp yév hezor, sourp yév anmah, vor dzenar yév haydnétsar, voghormia méz. »

Երբ սարկաւազը Սուրբ Աւետարանը կը բարձրացնէ խորանին շուրջ դառնալով, *Երեքսրբեան* շարականը երգուած է:

«Սուրբ Աստուած, սուրբ եւ հօր, սուրբ եւ անմահ, որ ծնար եւ յայտնեցար վասն մեր, ողորմեա մեզ:»

LECTURES :

Lettre de Saint Paul à Tite: Tite naquit dans une famille grecque païenne. Il fut sans doute converti à la foi chrétienne par Paul lui-même. Paul appréciait son zèle, sa sainteté, son talent et le considérait comme son fils. En 63, Paul évangélisa l'île de Crète et y laissa Tite afin qu'il achève l'organisation de l'Église en Crète. Par la suite, Tite évangélisa toutes les îles voisines.

Tt (Tite) 2,11-15 : « Car elle s'est manifestée, la grâce de Dieu, source de salut pour tous les hommes. Elle nous enseigne à renoncer à l'impiété et aux désirs de ce monde, pour que nous vivions dans le temps présent avec réserve, justice et piété, en attendant la bienheureuse espérance et la manifestation de la gloire de notre grand Dieu et Sauveur Jésus Christ. Il s'est donné lui-même pour nous, afin de nous racheter de toute iniquité et de purifier un peuple qui lui appartienne, qui soit plein d'ardeur pour les belles œuvres. C'est ainsi que tu dois parler, exhorter et reprendre avec pleine autorité. Que personne ne te méprise. »

Évangile selon Saint Matthieu : annonce à Joseph de la naissance de Jésus

Mt 1,18-25 : « Voici quelle fut l'origine de Jésus Christ. Marie, sa mère, était accordée en mariage à Joseph ; or, avant qu'ils aient habité ensemble, elle se trouva enceinte par le fait de l'Esprit Saint. Joseph, son époux, qui était un homme juste et ne voulait pas la diffamer publiquement, résolut de la répudier secrètement. Il avait formé ce projet, et voici que l'ange du Seigneur lui apparut en songe et lui dit : « Joseph, fils de David, ne crains pas de prendre chez toi Marie, ton épouse : ce qui a été engendré en elle vient de l'Esprit Saint, et elle enfantera un fils auquel tu donneras le nom de Jésus, car c'est lui qui sauvera son peuple de ses péchés. » Tout cela arriva pour que s'accomplisse ce que le Seigneur avait dit par le prophète : Voici que la vierge concevra et enfantera un fils auquel on donnera le nom d'Emmanuel, ce qui se traduit : « Dieu avec nous. » A son réveil, Joseph fit ce que l'ange du Seigneur lui avait prescrit : il prit chez lui son épouse, mais il ne la connut pas jusqu'à ce qu'elle eût enfanté un fils, auquel il donna le nom de Jésus. »

ԸՆԹԵՐՅՈՒՄ:

Թուղթ Պողոսի առ Տիտոս: Տիտոս ծնած է յունական ընտանիքի մը մէջ որ հեղանոս էին: Յաւանաբար, Տիտոսը դարձի եկաւ որպէս քրիստոնէայ Պողոսէն ազդուելով: Պողոսը իր եռանդը, սրբութիւնը, տաղանդը սիրեց եւ կը սիրէր իր զաւակին պէս: Այսպիսով, Քրիթ կղզին քրիստոնէացուց 63-թ. Յ.Ք. վերջ եւ յանձնած է Տիտոսին Եկեղեցիին կազմակերպութիւնը: Յետոյ, Տիտոսը աւետարանը քարոզեց շրջանի բոլոր կղզիները:

Տիտ 2,11 -15 : « Քանզի Աստուծոյ փրկարար շնորհքը բոլոր մարդոց երեւեցաւ: Ան մեզ կը խրատէ՝ ողպէս զի ամբարշտութիւնն ու աշխարհային ցանկութիւնները ուրանանք եւ զգաստութիւնով ու արդարութիւնով եւ բարեպաշտութիւնով ապրինք այս աշխարհի մէջ: Ու

սպասենք այն երջանիկ յոյսին եւ մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսին փառքին յայտնուելուն: Ան իր անձը մեզի համար տուաւ, որպէս զի մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ ու մաքրէ, իրեն սեփական ժողովուրդ ընէ՝ բարի գործերու նախանձախնդիր: Այդ բաները ըսէ՝ եւ յորդորէ՝ ու յանդիմանէ՝ սաստելով: Չըլլայ թէ մէկը քեզ անարգէ:»

Աւետարան ըստ Մատթեոսի:

Մտթ 2,1-12 : «*Երբ Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթղէհէմի մէջ Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա արեւելքէն մոզեր եկան Երուսաղէմ, ու ըսին. Ուր տեղ է ան՝ որ հրեաներուն թագաւոր ծնաւ. Վասն զի մենք արեւելքի մէջ անոր աստղը տեսանք եւ եկանք անոր երկրպագութիւն ընելով: Երբ Հերովդէս թագաւորը լսեց, խրովեցաւ եւ բոլոր Երուսաղէմ իրեն հետ: Ապա ժողովելով բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին դպիրները, հարցուց անոնց թէ՝ Քրիստոսը ուր պիտի ծնանի: Անոնք ալ իրեն ըսին. «Հրէաստանի Բեթղէհէմի մէջ: Վասն զի այսպէս գրուած է մարգարէին ձեռքով. Դուն, Բեթղէհէմ, Յութայի երկիր, Յութայի իշխաններուն մէջ բնաւ պզտիկ մը չես. Վասն զի քեզմէ իշխան մը պիտի ելլէ որ իմ Իսրայէլ ժողովուրդս պիտի հովուէ:» Այն ատեն Հերովդէս ծածկաբար մոզերը կանչեց ու ստուգեց անոնցմէ աստղին երեւցած ատենը: Զանոնք Բեթղէհէմ դրկելով՝ ըսաւ. «Գացէք ստոյգը իմացէք այն մանուկին վրայով ու երբ գտնէք, ինծի իմացուցէք, որպէս զի ես ալ երթամ, անոր երկրպագութիւն ընեմ:» Երբ անոնք թագաւորէն այս բանը լսեցին՝ զացին. Եւ ահա այն աստղը որ արեւելքի մէջ տեսեր էին, անոնց առջեւէն գնաց, կեցաւ մանուկին եղած տեղին վրայ: Երբ տեսան աստղը, շատ ուրախացան: Տունը մտնելով՝ տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամին հետ ու ինկան երկրպագութիւն ըրին անոր եւ իրենց զանձերը բանալով ընծաներ տուին անոր՝ ոսկի ու կնդրուկ եւ զմուռ: Ու երազի մէջ հրաման առնելով, որ նորէն Հերովդէսին չդառնան, ուրիշ ճամբով զացին իրենց երկիրը: »*

Plus tard, le diacre s'approche du Tabernacle, prend la Sainte Coupe, fait le tour de l'autel et la présente au prêtre. Dans le même temps, les fidèles (la chorale) chantent l'Hymne aux Chérubins:

« Les multitudes des anges et des armées célestes sont descendues des cieux avec le Roi Monogène. Elles chantaient et disaient : Celui-ci est le Fils de Dieu. Disons tous : Cieux, réjouissez-vous, et que tressaillent d'allégresse les fondements de l'univers, car le Dieu éternel est apparu sur terre et a circulé parmi les hommes afin de sauver nos âmes. »

Ապա, սարկաւազը տապանակին կը մօտենայ վերցնելու սկիւր, խորանին շուրջ կը դառնայ եւ պատարագչին կը ներկայացնէ: Նոյն ատեն, հաւատացեալները Քերովրէներու շարականը կ'երգեն:

«Բազմութիւնք հրեշտակաց, եւ զօրաց երկնաւորաց իջեալ ի յերկնից ընդ Միածին Թագաւորին: Որք երգէին եւ սսէին, սա է Որդին Աստուծոյ, ամենքեան ասացուք, ուրախ լերուք երկինք, եւ ցնծացեն հիմունք աշխարհի: Զի Աստուած յաւիտենական ի յերկրի երեւեցաւ եւ ընդ մարդկան շրջեցաւ, զի կեցուցէ զանձինս մեր:»

Bénédiction des eaux

A l'issue de la liturgie, le prêtre procède à la bénédiction des eaux. Au cours de cette cérémonie, on lit trois passages du livre d'Ésaïe, un passage de la première lettre de Saint Paul aux Corinthiens et le récit du baptême du Christ dans l'évangile de Saint Marc :

Mc 1,9-11 : « *Or, en ces jours-là, Jésus vint de Nazareth en Galilée et se fit baptiser par Jean dans le Jourdain. A l'instant où il remontait de l'eau, il vit les cieux se déchirer et l'Esprit, comme une colombe, descendre sur lui. Et des cieux vint une voix : « Tu es mon Fils bien-aimé, il m'a plu de te choisir. »*

ՋՐՕՐՀՆԷՔ

Սուրբ Ծննդեան Պատարագի աւարտին Ջրօրնէքի արարողութիւնը կը կատարուի: Կը կարդացուի Եսայի Գիրքէն յատուածներ, Պօղոսի կորթացիներու Թուղթը, եւ Քրիստոսի մկրտութեան Խորհուրդը որ կը կարդանք Մարկոս Աւետարանին մէջ:

Մրկ 1, 9-11: «Այն օրերը Յիսուս Գալիլիայի Նազարէթէն եկաւ ու Յովհաննէսէն մկրտուեցաւ Յորդանանի մէջ: Ջուրէն ելլելուն պէս երկինքը բացուած տեսաւ եւ Հոգին աղանձի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր եւ ձայն մը եկաւ երկնքէն՝ որ կ'ըսէր. «Դուն ես իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւնէր եմ:»

Ces lectures sont suivies par une ample prière dont voici un extrait :

« Dieu vivant, maintenant, bénis cette eau pour le salut de tes serviteurs. Chasses-en tout mal, toute souillure maléfique et toute violence de Satan. Répands dans cette eau toute la grâce de Ton tout-puissant Saint-Esprit, guérison, santé et victoire sur la puissance maléfique. Puisse-nous tous, par cette eau, devenir dignes de Ton Royaume, dignes d'être reçus par Toi, Seigneur, dignes de guérison, de bénédiction, de sainteté, et glorifier sans cesse le Père, le Fils et l'Esprit-Saint, maintenant, toujours et dans l'éternité. Amen. »

Ետքը աղօթքի ընթերցումներուն կը հետեւին:

«Աստուած կենդանի, այժմ օրհնէ այս ջուրը եւ ըրէ ասիկա մաքրութեանը համար քու ծառաներուդ: Հալածէ ասկէ ամէն վասս չար բիծ, ախտ կամ ամէն բռնութիւն սաստանայի. Լեցուր ասոր մէջ ամենազօր սուրբ հոգւոյդ շնորհը, բժշկութիւն, առողջութիւն եւ յաղթութիւն ընդդէմ ամենաչարին զօրութեան: Եւ մենք ամենքս, ասով արժանի ըլլանք քու օգնականութեանդ եւ ընդունելութեանդ բժշկութեանդ, օրհնութեանդ եւ սրբութեանդ, եւ անդադար փառաւորեցուք զհայր եւ զորդի եւ զսուրբ հոգի, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. Ամէն:»

La fête de la Nativité

Au 1er et au 2ème siècles, le culte chrétien tenait uniquement dans la célébration de la fête de Pâques. A l'origine, toutes les églises fêtaient la Naissance et le Baptême du Christ le 6 janvier. Cette date était jusqu'au début du 4ème siècle celle du solstice d'hiver selon le calendrier égyptien des Églises d'Orient. Le solstice amorce la remontée du soleil, la victoire du jour sur la nuit. La Rome païenne suivait un calendrier de fêtes : - **les Saturnales** en l'honneur de Saturne, en décembre durant la semaine précédant le solstice d'hiver. On s'échangeait des cadeaux et des jours de liberté étaient accordés aux esclaves - **la fête de Mithra**, divinité perse liée au soleil et à la lumière, célébrée dans la nuit du 24 au 25 décembre. L'empire romain, reprenant ce culte, célébrait le 25 décembre la naissance du dieu Mithra, «*Dies Natalis Solis Invicti*», « le jour de la naissance du soleil vaincu ». Au début du 4ème siècle, Rome change son calendrier et avance la date du solstice d'hiver au 25 décembre. C'est probablement sous le pontificat de Jules (337-352) que l'Église de Rome déplace également la célébration de la fête de la Nativité du 6 janvier au 25 décembre, dans le but de christianiser ces fêtes païennes et de reconnaître ainsi dans la Personne du Christ, le Soleil de justice, la Lumière véritable. Elle sépare donc la Nativité de l'Épiphanie figurée dans l'Évangile par la visite des mages.

L'Église d'Arménie qui n'était pas confrontée à cette situation conserve jusqu'à aujourd'hui la date du 6 janvier pour célébrer, le même jour, la naissance, le baptême du Christ et la visite des mages. Elle considère que séparer la Nativité de l'Épiphanie est contraire au mystère de l'unité des deux Natures du Christ. **A Sa naissance**, le Christ se manifeste à Israël représenté par les bergers. **A l'Épiphanie**, Il se manifeste aux mages c'est-à-dire au monde, donc aux non-juifs. **Au baptême**, la Trinité se manifeste par la présence du Christ, la voix du Père le désignant comme son Fils bien aimé et la descente de l'Esprit Saint sous forme de colombe. On désigne ces manifestations par le terme « **Théophanie** » (*Աստուածայայտնութիւն-Manifestation de Dieu*).